

ESCOLA JAUME I. PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

Actualitzat Març 2020

ÍNDEX

0. Elaboració del Projecte de Convivència	pàg 1
1. Objectius	pàg 2
2. Continguts	pàg 3
2.1 Contextualització	pàg 3
2.2 Diagnosi	pàg 4
2.3 Objectius específics i indicadors d'avaluació	pàg 20
2.4 Mesures de prevenció, detecció i intervenció educatives	pàg 22
3. Protocols	pàg 27

Annex: valors i actituds, resolució de conflictes i organització de centre

0. Elaboració del Projecte de Convivència:

- Aplicatiu del Departament d'Educació
- Comissió Pedagògica
- Equips de Cicle
- Consell Escolar
- Programació General Anual i Memòria de Centre

1. Objectius:

- Assegurar i garantir la participació, la implicació i el compromís de tota la comunitat escolar.
- Ajudar cada alumne a relacionar-se amb si mateix, amb els altres i amb el món.
- Potenciar l'equitat i el respecte a la diversitat de l'alumnat en un marc de valors compartits.
- Fomentar la mediació escolar i la cultura del diàleg com a eina bàsica en la gestió del conflicte.
- Fomentar una cultura de la pau i la no-violència, juntament amb els valors que fan possible preservar i enriquir la vida de totes les persones.

2. Continguts:

2.1 Contextualització:

Context normatiu: LEC, Decrets 102 i 150, Resolució ENS/585/2017

Context extern: L'entorn sociocultural i econòmic és mig-baix. Hi ha un Pla Educatiu d'Entorn (2018) que inclou un Pla d'Absentisme (2019). La Coordinació Primària-Secundària està centrada en aspectes curriculars d'àrees instrumentals.

Context intern: Hi ha diverses cultures i llengües maternes diferents. La relació famílies-escola és positiva. Hi ha un 17% alumnes NEE-B.

PEC, NOFC, PL i Pla d'Acollida consolidats. PAT per consolidar.

2.2 Diagnosi:

Absentisme	
Punts molt forts	Punts forts
- Desenvolupem estratègies i actuacions per intervenir davant situacions d'absentisme escolar. - Disposem d'un protocol de prevenció, detecció i intervenció sobre absentisme. - Disposem de mecanismes per a la prevenció de l'absentisme. - Disposem de mecanismes àgils i eficaços per a la detecció i registre de les faltes d'assistència a classe. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per combatre l'absentisme. - Estimulem el compromís de l'alumnat en el propi procés educatiu per afavorir la seva assistència. - Incorporem el principi general del dret i el deure a l'escolarització en el Projecte educatiu i a la resta de documents del centre. - Recollim en les NOFC una normativa clara i eficient referent a l'abordatge integral de l'absentisme. - Sensibilitzem el claustre en la importància d'intervenir amb rapidesa i de forma coordinada davant situacions d'absentisme. - Treballem la prevenció de l'absentisme.	- Avaluem les mesures i actuacions realitzades en el centre per fer front als casos d'absentisme i ho recollim en la memòria anual del centre. - Disposem d'estratègies concretes per implicar l'alumnat en la lluita contra l'absentisme. - Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en la lluita contra l'absentisme. - Ens coordinem amb les entitats esportives, culturals i de lleure de l'entorn escolar per promoure una dimensió educativa de la seva activitat a favor de la convivència. - Impliquem les famílies per evitar situacions d'absentisme. - Preveiem activitats d'acollida i adaptació per a l'alumnat que s'incorpora després d'un període d'absentisme.
Punts febles	Punts molt febles
- Afavorim un procés d'autoaprenentatge en relació amb l'absentisme. - Ens coordinem amb altres centres per intercanviar experiències i pràctiques sobre la gestió i el tractament dels casos d'absentisme. - Recollim i divulguem les bones pràctiques en relació a la gestió i resolució de casos d'absentisme.	

Acollida	
Punts molt forts	Punts forts
- Considerem l'acollida com un factor fonamental per a la convivència en els centres i l'èxit educatiu de l'alumnat. - Ens coordinem amb les administracions locals per facilitar l'acollida dels nous membres de la comunitat escolar. - Preveiem actuacions per afavorir el coneixement mutu i facilitar la cohesió del grup. - Preveiem mesures específiques per facilitar l'acollida dels alumnes nous al seu grup classe. - Preveiem una imatge acollidora del centre. - Recollim la importància de l'acollida en els documents del centre. Tenim mecanismes específics per acollir l'alumnat nouvingut. - Tenim sistematitzats els processos d'acollida per a tot l'alumnat, les seves famílies i per a la resta de la comunitat escolar (professorat, PAS, altres professionals d'intervenció puntual al centre) tant si s'hi incorporen a l'inici com un cop començat el curs.	- Acompanyem les noves famílies en el coneixement de l'entorn. - Col·laborem en la creació de projectes que afavoreixen la integració en l'entorn social. - Contemplem mesures d'acollida específiques per a l'alumnat que es reincorpora a l'aula després d'un període d'absència continuat (malaltia prolongada, absentisme, inassistència al centre, etc.). - Disposem d'estratègies concretes d'aula per facilitar l'acollida de l'alumnat. - Disposem d'estratègies concretes per facilitar l'acollida de les famílies en l'àmbit de l'aula. - Disposem de mesures informar i acompanyar el professorat o altres professionals que intervinguin per primer cop a l'aula. - Establim propostes d'actuació específiques per realitzar l'acollida de l'alumnat. - Establim propostes d'actuació específiques per realitzar l'acollida de les noves famílies. - Establim propostes d'actuació específiques per realitzar l'acollida del professorat nou, PAS i d'altres professionals. - Formem la comunitat escolar en destreses i coneixements per dur a terme una bona acollida. - Potenciem les xarxes de suport entre iguals per facilitar l'acollida i la integració a l'aula. - Tenim en compte els recursos de l'entorn per planificar l'acollida dels nous membres de la comunitat escolar.
Punts febles	Punts molt febles
- Ens coordinem amb les entitats de l'entorn del centre per facilitar l'acollida dels nous membres de la comunitat escolar. - Recollim i difonem les bones pràctiques d'acollida que el centre realitza.	- Avaluem el funcionament del pla d'acollida i ho recollim en la memòria anual del centre.

Coeducació	
Punts molt forts	Punts forts
- Garantim un ús no sexista dels espais del centre. - Promovem la participació i la relació de tot l'alumnat de manera igualitària i lliure d'estereotips. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància d'una acció educativa que potenciï la igualtat d'oportunitats entre nois i noies.	- Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar l'alumnat en el respecte i la no discriminació per raons de sexe, identitat de gènere, expressió de gènere o per orientació afectivosexual. - Disposem d'estratègies per implicar les famílies en la necessitat del treball en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista. - Disposem d'una estructura organitzativa que afavoreix el treball de la coeducació en el centre. - Incorporarem la coeducació i la prevenció de la violència masclista o homòfoba als diferents documents de centre. - Potenciem la participació de tot l'alumnat en igualtat de condicions i d'oportunitats. - Implementem els protocols per a la millora de la convivència elaborats pel Departament d'Educació.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem el funcionament dels processos i actuacions del projecte coeducatiu i ho recollim en la memòria anual del centre. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar els valors de la igualtat de gènere i de les relacions igualitàries. - Incorporarem l'enfocament coeducatiu als continguts curriculars. - Planifiquem estratègies de prevenció de les desigualtats de gènere i relacions d'abús de poder. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills i filles en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista o per motius d'orientació afectivosexual, identitat de gènere i expressió de gènere.	- Ens coordinem amb les entitats de l'entorn per promoure la coeducació. - Formem la comunitat escolar en coeducació, en la prevenció de la violència masclista o per raons d'identitat de gènere, expressió de gènere o orientació afectivosexual. - Participem en xarxes de centres que treballen en la coeducació i en la prevenció de la violència masclista o per motius d'orientació afectivosexual, identitat de gènere i expressió de gènere. - Recollim i divulguem les bones pràctiques realitzades en coeducació.

Comunicació	
Punts molt forts	Punts forts
- Disposem d'eines, estratègies i mecanismes de comunicació amb l'alumnat per afavorir el seu procés educatiu. - Disposem d'espais i canals de comunicació adrecats a les famílies. - Disposem d'espais i canals de comunicació amb les administracions locals. - Disposem d'estratègies concretes d'aula per facilitar la comunicació amb les famílies. - Disposem d'estratègies i mesures per projectar una imatge positiva del centre. - Disposem de canals i espais de comunicació que permeten a la comunitat escolar expressar-se i compartir informació. - Disposem de sistemes d'informació i comunicació digitals. - Fem de l'acció tutorial del grup un espai de comunicació de l'alumnat basat en el respecte i l'assertivitat. - Fem de l'acció tutorial individual un espai de comunicació personal basat en el respecte mutu i la confiança. - Recollim en els documents de centre la política educativa del centre. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància dels processos comunicatius en el centre educatiu.	- Aprofitem els recursos de l'entorn. - Disposem d'espais i canals de comunicació amb altres centres per intercanviar experiències i pràctiques. - Fem de les reunions espais de comunicació efectius i d'aprenentatge organitzatiu. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn la comunicació dins del Pla de Formació de centre. - Potenciem les xarxes de suport entre iguals per facilitar la comunicació. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de la comunicació.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem les mesures destinades a fomentar la comunicació i l'intercanvi d'informació entre la comunitat escolar i ho recollim en la memòria anual del centre.	

Conflictes greus	
Punts molt forts	Punts forts
- Detectem els conflictes greus que esdevenen a l'aula. - Disposem d'estratègies concretes per implicar el professorat i altres professionals en la resolució de conflictes greus amb l'alumnat. - Ens coordinem amb l'administració local i altres agents territorials per dur a terme actuacions concretes per combatre situacions de risc i conflictes externs. - Incorporem els principis i mesures que garanteixin una bona convivència en el centre al Projecte educatiu i a la resta de documents del centre. - Intervenim de forma ràpida i efectiva davant qualsevol conflicte greu. - Recollim en les NOFC una normativa clara i eficient referent a les faltes greument perjudicials per a la convivència en el centre. - Treballem amb l'alumnat la prevenció i la gestió positiva dels conflictes a l'aula. - Implementem els protocols d'àmbit convivencial elaborats pel Departament d'Educació, en cas de necessitat.	- Analitzem amb els alumnes els conflictes esdevinguts a l'aula per facilitar-ne un procés d'autoaprenentatge. - Analitzem i fem un seguiment dels casos de conflictes greus per facilitar un procés d'autoaprenentatge en el centre. - Desenvolupem estratègies per detectar qualsevol fet susceptible de ser considerat com a conflicte greu. - Disposem d'estratègies concretes per implicar l'alumnat en la resolució de conflictes greus. - Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en la resolució dels conflictes greus amb l'alumnat. - Formem la comunitat educativa en tècniques i destreses de gestió i resolució de conflictes. - Impliquem les famílies en la gestió i resolució dels conflictes greus amb l'alumnat. - Sensibilitzem el claustre en la necessitat d'implicar tota la comunitat educativa enfront els conflictes greus.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem les mesures i actuacions realitzades en el centre per fer front als casos de conflictes greus i ho recollim en la memòria anual del centre. - Ens coordinem amb les entitats esportives, culturals i de lleure de l'entorn escolar per promoure accions que facilitin la convivència. - Recollim i divulguem les bones pràctiques en relació a la gestió i resolució de casos de conflictes greus.	- Ens coordinem amb altres centres per intercanviar experiències i pràctiques sobre la gestió i el tractament dels conflictes greus.

Educació intercultural	
Punts molt forts	Punts forts
- Disposem d'estratègies per treballar els valors i elements comuns. - Potenciem des de l'acció tutorial el reconeixement a la diferència i la diversitat cultural. - Promovem la inclusió a l'aula de tot l'alumnat.	- Establim propostes d'actuacions específiques a l'alumnat per conèixer i respectar la diversitat social i cultural i per promoure les relacions interpersonals. - Participem en programes socioeducatius de l'entorn. - Plantegem el currículum de les diferents àrees i matèries des d'una perspectiva intercultural. - Recollim l'educació intercultural en els documents del centre. Sensibilitzem el claustre sobre la importància de l'educació intercultural.
Punts febles	Punts molt febles
- Formem el professorat per a l'adquisició de la competència intercultural. - Gestionem la diversitat de creences i manifestacions culturals de l'alumnat i les seves famílies. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de l'Educació Intercultural. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills en el valor de la interculturalitat.	- Avaluem les mesures destinades a fomentar l'educació intercultural i ho recollim en la memòria anual del centre. - Coneixem i participem en xarxes de centres que promouen els valors de l'educació intercultural. - Ens coordinem amb les entitats de l'entorn del centre per promoure l'educació intercultural.

Educació per la pau	
Punts molt forts	Punts forts
- Utilitzem estratègies i metodologies que afavoreixen els valors convivencials.	- Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar en la pau i els drets humans. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar la cultura de la pau i el respecte als drets humans entre l'alumnat. - Estimulem el compromís personal de l'alumnat en els valors de l'educació per la pau. - Recollim en els documents de centre el valor de l'educació per la pau. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància de l'educació per a la pau i els drets humans en els processos educatius.
Punts febles	Punts molt febles
- Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies a través de l'acció tutorial en l'educació per la pau. - Ens coordinem amb les entitats esportives, culturals i de lleure de l'entorn escolar per promoure l'educació per la pau. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar l'educació per la pau i els drets humans entre l'alumnat. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn la cultura de la pau i el coneixement dels drets humans. - Incorporem continguts d'educació per la pau en el currículum de les diverses àrees. - Promovem accions i estratègies per fomentar l'educació per la pau i la divulgació dels drets humans entre els membres de la comunitat escolar. - Recollim i difonem les bones pràctiques i els recursos utilitzats per promoure la cultura de la pau i els drets humans. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills en la pau i el respecte als drets humans.	- Avaluem les mesures destinades a fomentar l'educació per la pau entre la comunitat escolar i ho recollim en la memòria anual del centre. - Coneixem i participem en xarxes de centres que fomentin la cultura de la pau i el respecte als drets humans.

Punts molt forts	Punts forts
- Apliquem criteris pedagògics en la confecció d'horaris que facilitin un bon clima de centre. - Disposem d'espais de comunicació a l'aula que afavoreixen al màxim una relació positiva. - Establim processos de gestió del coneixement que afavoreixin la millora del funcionament del centre. - Fomentem un lideratge positiu del professorat. - Organitzem els espais per afavorir un bon clima de centre. - Organitzem l'aula en funció de l'alumnat. - Potenciem espais i mecanismes de coordinació dels recursos humans. - Recollim en els documents del centre estratègies organitzatives que afavoreixin el clima de centre. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància de l'estructura i la gestió dels recursos pel bon clima del centre. - Treballem les rutines organitzatives i convencionals a l'aula.	- Avaluem la repercussió en el clima de centre de l'organització i gestió de centre i ho recollim en la memòria anual del centre. - Compartim, entre els docents, estratègies d'organització. Fem partícep l'alumnat en la gestió i funcionament de l'aula. - Fomentem un lideratge positiu de l'alumnat en els processos d'aprenentatge. - Formem la comunitat escolar en organització i gestió de centre. Impliquem la família en el funcionament de l'aula. - Impliquem les famílies en el funcionament i gestió del centre i en els projectes educatius comunitaris. - Preveiem espais reals i virtuals (TIC) per potenciar la participació entre els diferents sectors de la comunitat educativa i els agents educatius de l'entorn. - Tenim un mapa de recursos de la zona educativa de l'entorn, difonem i orientem el seu ús.
Punts febles	Punts molt febles
- Alineem els nostres objectius i actuacions amb els dels projectes comunitaris existents en l'entorn. - Formem part d'alguna xarxa educativa amb l'entorn. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de l'organització i gestió dels recursos.	

Punts molt forts	Punts forts
- Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, actuacions concretes perquè l'alumnat gestioni els seus conflictes de manera positiva. - Incorporem la gestió positiva dels conflictes en els documents del centre. Intervenim de forma ràpida i efectiva davant qualsevol conflicte. - Recollim en les NOFC com gestionar i resoldre els conflictes de manera positiva. - Treballem amb l'alumnat la prevenció dels conflictes a l'aula.	- Analitzem els conflictes d'aula per tal de fomentar l'autoaprenentatge. - Detectem els conflictes que es donen a l'aula. - Disposem d'estratègies concretes per implicar el professorat en la gestió i resolució de conflictes en l'àmbit de l'aula. - Disposem d'estratègies concretes per implicar l'alumnat en la gestió i resolució de conflictes en l'àmbit de l'aula. - Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en la gestió i resolució de conflictes en l'àmbit de l'aula. - Disposem de protocols, circuits i una estructura organitzativa que faciliten la gestió i resolució dels conflictes al centre. - Ens coordinem amb les administracions locals per detectar, analitzar i donar resposta als conflictes lleus que es donen a l'entorn dels centres educatius. - Impliquem les famílies en la gestió i resolució dels conflictes lleus dels seus fills i filles. - Sensibilitzem el claustre en la necessitat i el compromís, davant els conflictes lleus, d'implementar estratègies de gestió i resolució positiva dels conflictes.
Punts febles	Punts molt febles
- Disposem d'un servei de mediació escolar. - Ens coordinem amb les entitats esportives, culturals i de lleure de l'entorn escolar per promoure l'aplicació d'estratègies de gestió i resolució positiva dels conflictes. - Formem la comunitat educativa en tècniques i destreses de gestió i resolució positiva de conflictes. - Potenciem les xarxes de suport entre l'alumnat de l'aula per gestionar positivament els conflictes entre iguals. - Recollim i divulguem les bones pràctiques en relació a la gestió positiva dels conflictes i la mediació. - Utilitzem la mediació per a la gestió positiva dels conflictes.	- Avaluem el funcionament dels processos d'intervenció i resolució dels conflictes i ho recollim en la memòria anual del centre. - Ens coordinem amb altres centres per intercanviar experiències i pràctiques sobre la gestió i la resolució de conflictes lleus.

Punts molt forts	Punts forts
- Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures i estratègies per potenciar la competència social en l'alumnat.	- Impliquem les famílies en la valoració de la comunicació com a eina per a la millora de les relacions intrapersonals i interpersonals. - Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures i estratègies per educar emocionalment l'alumnat. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar l'educació socioemocional entre l'alumnat. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar els valors de l'educació socioemocional entre l'alumnat. - Potenciem la competència comunicativa de l'alumnat. - Promovem accions i estratègies per fomentar l'educació socioemocional i la comunicació entre els membres de la comunitat escolar. - Recollim en els documents de centre la necessitat de treballar els valors de l'educació socioemocional. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància de l'educació socioemocional en els processos educatius. - Treballem l'educació socioemocional des de les diferents matèries curriculars de manera transversal. - Treballem la competència comunicativa des de les diferents matèries curriculars de manera transversal. - Utilitzem metodologies que afavoreixen els valors convivencials i l'educació socioemocional.
Punts febles	Punts molt febles
- Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en l'educació socioemocional. - Ens coordinem amb les entitats esportives, culturals i de lleure de l'entorn escolar per promoure la millora de la competència social i de les relacions interpersonals. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn l'educació sociemocional. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de l'educació socioemocional. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar socioemocionalment.	- Avaluem les mesures destinades a fomentar l'educació socioemocional entre la comunitat escolar i ho recollim en la memòria anual del centre. - Coneixem i participem en xarxes de centres que treballin els programa d'educació emocional i competència social.

Norma	
Punts molt forts	Punts forts
- Eduquem en el sentit de la norma. - Ens coordinem amb les administracions locals per procurar que l'alumnat conegui les normes ciutadanes en aquells àmbits que l'afecten. - Fem explícites aquelles normes tàcites de comportament entre l'alumnat que entorpeix el bon funcionament i el clima de convivència de l'aula (per exemple, l'encobriment d'actes no desitjables). - Preveiem espais de seguiment i valoració del funcionament de les normes. - Recollim en els documents del centre la concreció de les normes de convivència. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància del valor educatiu i participatiu de la norma. - Tenim normes d'aula clares i concretes.	- Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en el compliment de les normes. - Donem responsabilitat a l'alumnat en el compliment de la norma. - Elaborar les normes d'aula amb l'alumnat. - Ens coordinem amb els diferents agents de l'entorn per donar coherència a la normativa que incideix directament en els infants i joves. - Establim un protocol de difusió i aplicació de les normes de convivència en el centre i les conseqüències del seu incompliment. - Formem la comunitat escolar en organització i gestió de centres en relació amb el clima escolar. - Utilitzem estratègies i metodologies que afavoreixin la interiorització i acceptació de la norma. - Valorem i revisem periòdicament les normes d'aula.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem les mesures destinades a fomentar el coneixement i el compliment de les normes i ho recollim en la memòria anual del centre. - Ens coordinem amb altres centres de l'entorn per intercanviar experiències i pràctiques sobre l'elaboració i aplicació de la norma. Impliquem les famílies en l'elaboració, gestió i difusió de la norma. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de les normes de convivència.	

Educar en el respecte	
Punts molt forts	Punts forts
- Fomentem una actitud de respecte de l'alumnat envers el professorat i altres professionals del centre. - Planifiquem activitats amb l'alumnat que fomentin el respecte cap a un mateix. - Planifiquem activitats tutorialis que facilitin el respecte entre l'alumnat. - Promovem accions i estratègies per afavorir el valor del respecte entre els membres de la comunitat escolar. - Promovem accions i estratègies per afavorir el valor del respecte entre i cap a l'alumnat. - Promovem accions i estratègies per potenciar el respecte de l'alumnat cap al professorat. - Recollim el valor del respecte en els documents del centre. - Sensibilitzem el claustre sobre el valor del respecte com a principi bàsic per tal de garantir un bon clima de convivència en els centres educatius. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills en el respecte. - Treballem el respecte entre l'alumnat des de les diferents matèries curriculars de manera transversal. - Vetllem perquè l'alumnat tingui cura del material i les instal·lacions. Punts forts - Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en l'educació en el respecte. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar el respecte i el compromís cívic en el nostre alumnat. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn el valor del respecte. - Promovem accions de respecte cap als espais físics del centre i del seu entorn. - Promovem accions que potenciïn el coneixement i el respecte envers l'entorn. - Utilitzem estratègies i metodologies que afavoreixen el respecte entre l'alumnat.	
Punts febles	Punts molt febles
- Ens coordinem amb les entitats de l'entorn per promoure el respecte. - Recollim i difonem les bones pràctiques i els recursos utilitzats per promoure el respecte en la comunitat escolar.	- Avaluem les mesures i actuacions realitzades en el centre per promoure el respecte i ho recollim en la memòria anual. - Participem en xarxes de centres que promouen el valor del respecte.

Participació	
Punts molt forts	Punts forts

- Disposem d'estratègies concretes per facilitar la participació de l'alumnat en la gestió i organització de l'aula. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar la participació de l'alumnat en el centre. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar la participació de les famílies en el centre. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar la participació del professorat, PAS i professionals d'atenció educativa en el centre. - Potenciem la corresponsabilitat i la participació de tots els membres de la comunitat escolar. - Preveiem un calendari i espais físics i virtuals per tal de facilitar les reunions de les associacions del centre i els diversos òrgans de participació de la comunitat escolar. - Recollim en els documents de centre els canals i les formes de participació de la comunitat escolar. - Recollim i difonem les bones pràctiques en participació realitzades en el centre. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància de la participació i implicació de la comunitat escolar en els processos educatius. - Utilitzem metodologies que fomentin la participació de l'alumnat.	- Disposem d'estratègies concretes d'aula per facilitar la participació de les famílies. - Ens coordinem amb l'administració local per promoure la participació de tots els membres de la comunitat escolar en projectes comunitaris. - Estimulem la participació de l'alumnat en el seu propi procés educatiu com, per exemple, en el seguiment i en l'avaluació de les activitats a l'aula. - Impliquem les famílies en els projectes educatius i les actuacions de l'entorn. - Promovem les xarxes de centre. - Tenim en compte els recursos de l'entorn en la tasca educativa.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem el funcionament de la participació i ho recollim en la memòria anual del centre. - Ens coordinem amb les entitats de l'entorn del centre per promoure la participació de tots els membres de la comunitat escolar. - Formem la comunitat escolar en temes de participació dins del Pla de Formació de centre.	

Educar en la gestió positiva dels conflictes	
Punts molt forts	Punts forts

- Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, actuacions concretes per afavorir que els alumnes desenvolupin les competències per conviure i l'educació en la gestió positiva dels conflictes. - Estimulem el compromís de l'alumnat amb l'educació en la gestió positiva dels conflictes per fomentar la prevenció a l'aula. - Impulsem des de totes les àrees la gestió dels conflictes d'aula mitjançant estratègies de gestió positiva. - Incorporem l'educació en la gestió positiva dels conflictes i la cultura de mediació al Projecte educatiu i a la resta de documents del centre. - Sensibilitzem el claustre en la necessitat d'educar en la gestió positiva dels conflictes. - Implementem els protocols d'àmbit convivencial elaborats pel Departament d'Educació.	- Desenvolupem en el currículum de les diverses àrees continguts per educar en la gestió positiva dels conflictes. - Disposem d'activitats i projectes de centre que promouen l'educació en la gestió positiva dels conflictes. - Disposem d'estratègies concretes per a implicar les famílies en l'educació en la gestió positiva dels conflictes en l'àmbit de l'aula. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes per fomentar l'educació en la gestió positiva dels conflictes i la cultura de la mediació. - Formem la comunitat educativa en tècniques i destreses de gestió positiva de conflictes. - Impliquem les famílies en l'educació en la gestió positiva dels conflictes dels seus fills i filles. - Utilitzem estratègies i metodologies d'aula que afavoreixen l'educació en la gestió positiva del conflicte.
Punts febles	Punts molt febles
- Recollim i divulguem les bones pràctiques en relació a la gestió positiva dels conflictes i la mediació. - Disposem d'un projecte de mediació que orienta i organitza les actuacions corresponents per a tots els membres del centre. - Ens coordinem amb les entitats culturals, esportives i de lleure per fomentar l'educació en la gestió positiva dels conflictes. - Fem participar la xarxa de suport entre iguals en l'educació de la gestió positiva dels conflictes. - Potenciem les xarxes de suport entre l'alumnat per educar la gestió positiva dels conflictes entre iguals. - Tenim en compte els recursos del territori per educar en la gestió positiva dels conflictes.	- Avaluem el funcionament dels processos d'educar en la gestió positiva dels conflictes i del servei de mediació i ho recollim en la memòria anual del centre. - Disposem d'alumnat format en el programa de mediació escolar en el grup-classe. - Ens coordinem amb altres centres per intercanviar experiències i pràctiques sobre l'educació en la gestió i la resolució de conflictes lleus. - Participem en les trobades de convivència i mediació del territori per fomentar el treball en xarxa.

Educar en l'esforç i la responsabilitat	
Punts molt forts	Punts forts

- Desenvolupem en el currículum de les diverses àrees continguts per treballar l'esforç i la responsabilitat. - Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar l'alumnat en l'esforç i la responsabilitat. - Recollim en els documents del centre el foment de l'esforç i la responsabilitat per aconseguir els objectius educatius. - Sensibilitzem el claustre sobre la importància de l'educació en els valors de l'esforç i la responsabilitat i la implicació de la comunitat escolar en els processos educatius.	- Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en l'educació en l'esforç i la responsabilitat. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes de foment de l'educació en valors i el compromís cívic en el nostre alumnat. - Establim propostes d'actuació específiques per fomentar el valor de l'esforç, la responsabilitat i el compromís cívic. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn l'esforç i la responsabilitat. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills en els valors de l'esforç i la responsabilitat. - Utilitzem estratègies i metodologies que afavoreixin l'assumpció del valor de l'esforç i la responsabilitat de l'alumnat.
Punts febles	Punts molt febles
- Ens coordinem amb les entitats de l'entorn del centre per promoure l'esforç, la responsabilitat i el compromís cívic. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant del valor de l'esforç i la responsabilitat.	- Avaluem les mesures destinades a fomentar els valors entre la comunitat escolar i ho recollim en la memòria anual del centre. - Participem en xarxes de centres que promouen els valors de l'esforç i la responsabilitat, i el compromís cívic.

Inclusió	
Punts molt forts	Punts forts

- Recollim en els documents del centre els valors de l'escola inclusiva i les estratègies que facilitin la seva consecució. - Sensibilitzem el claustre sobre la necessitat de treballar per una escola inclusiva que doni resposta a la diversitat de tot l'alumnat. - Sensibilitzem i orientem les famílies en la necessitat d'educar els seus fills i filles en la inclusió i el respecte a la diversitat. - Implementem l'ús dels protocols d'àmbit convivencial elaborats pel Departament d'Educació a fi d'evitar qualsevol tipus de discriminació.	- Desenvolupem un currículum inclusiu. - Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar l'alumnat en el respecte a la diversitat i la inclusió. - Disposem d'una estructura organitzativa en el centre que afavoreix l'educació inclusiva i l'atenció a la diversitat. - Disposem de materials i recursos que facilitin l'atenció a la diversitat. - Ens coordinem amb institucions i entitats de l'entorn per promoure una educació inclusiva. - Ens coordinem amb les administracions locals per dur a terme actuacions concretes de foment de l'educació inclusiva. - Formem la comunitat escolar en hàbits i estratègies que potenciïn l'educació inclusiva. - Participem en xarxes de centres que treballen l'educació inclusiva i l'atenció a la diversitat. - Utilitzem estratègies i metodologies que afavoreixen l'educació inclusiva i l'atenció a la diversitat. - Valorem i integrem tots els membres de la comunitat.
Punts febles	Punts molt febles
- Avaluem les mesures destinades a fomentar l'educació inclusiva entre la comunitat escolar i ho recollim en la memòria anual del centre. - Disposem d'estratègies concretes per implicar les famílies en risc d'exclusió en el procés escolar i educatiu dels seus fills. - Recollim i difonem les bones pràctiques realitzades al voltant de l'educació inclusiva.	

2.3 Objectius específics i indicadors d'avaluació:

Objectiu: 1. Constituir i dinamitzar la comissió de convivència.

Indicadors:

- Existència de la comissió de convivència
- Periodicitat anual de la comissió de convivència

Objectiu: 2.1 Potenciar les competències socioemocionals.

Indicadors:

- Inclusió en el Pla d'acció tutorial d'actuacions per desenvolupar les competències socioemocionals de l'alumnat
- Cursos en els quals es desenvolupen accions per formar en competència socioemocional

Objectiu: 2.2 Potenciar les habilitats i competències necessàries per a la gestió positiva dels conflictes.

Indicadors:

- Inclusió en el Pla d'acció tutorial d'actuacions per treballar la gestió positiva dels conflictes

Objectiu: 2.3 Educar infants i joves en el desenvolupament d'uns valors instrumentals (respecte, esforç, responsabilitat, etc.) que els permetin formar-se com a futurs ciutadans responsables i compromesos.

Indicadors:

- Relació d'actuacions orientades a l'educació en valors

Objectiu: 2.4 Educar en el valor de la norma i potenciar la participació de l'alumnat en la seva elaboració.

Indicadors:

- Participació de l'alumnat en l'elaboració de les normes d'aula en el marc de l'acció tutorial
- Existència d'espais perquè els delegats dels alumnes participin en l'elaboració de les normes de centre

Objectiu: 3.1 Garantir l'òptima incorporació dels nous membres de la comunitat escolar.

Indicadors:

- Existència i difusió de protocols d'acollida de qualsevol membre de la comunitat escolar (alumnat, famílies, professorat, PAS, etc.)
- Relació d'activitats en el marc de l'acció tutorial per a l'acollida del nou alumnat (activitats de presentació del centre, alumnes padrins, activitats inter-etapes, etc.)

Objectiu: 3.2 Promoure una cultura inclusiva que respecti i valori les diferències en un marc de valors compartits.

Indicadors:

- Relació d'accions orientades a fomentar el coneixement mutu
- Existència d'unes pautes d'ús de llenguatge inclusiu que donin el mateix protagonisme a tot l'alumnat

Objectiu: 3.3 Prevenir l'absentisme i facilitar la reincorporació de l'alumnat absentista

Indicadors:

- Index d'absentisme

Objectiu: 4.1 Sensibilitzar la comunitat escolar en la importància del valor del diàleg i la gestió positiva dels conflictes.

Indicadors:

- Relació d'actuacions de sensibilització portades a terme en el centre

Objectiu: 5.1 Participar en iniciatives i projectes compromesos en la cultura per a la pau.

Indicadors:

- Relació d'iniciatives en les quals participa el centre

Objectiu: 5.2 Potenciar la participació de tots els sectors de la comunitat escolar com a element bàsic per garantir la convivència i el clima escolar.

Indicadors:

- Existència de comissions mixtes integrades per membres dels diferents sectors de la comunitat escolar
- Participació de l'AMPA en els processos d'acollida de les famílies

Objectiu: 5.3 Afavorir els canals de comunicació del centre educatiu com a elements facilitadors de la convivència i el clima escolar

Indicadors:

- Relació d'eines i canals de comunicació del centre que afavoreixin la comunicació entre els diversos sectors de la comunitat escolar (fòrum virtual, correu electrònic, taulell de novetats, bústia de suggeriments i reclamacions, intranet de centre, etc.)
- Existència de canals de comunicació entre el professorat i els seus representants al consell escolar

2.4 Mesures de prevenció, detecció i intervenció educatives:

Temes	Actuacions	Recursos	Responsables	Temporització
-------	------------	----------	--------------	---------------

Absentisme	Dur a terme un seguiment i una orientació molt pautada dels casos de risc d'absentisme en la transició entre les diferents etapes educatives (primària-secundària). Recurs B2	Coordinació Primària-Secundària Comissió social	Cap d'estudis	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Acollida	Fer conèixer les accions i publicacions que orientin les famílies i l'alumnat respecte a l'oferta cultural, socioeducativa del municipi. Recurs C3	Matrícula Reunió d'inici de curs, PAT	Tutores Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Acollida	Utilitzar canals de comunicació per compartir amb la comunitat escolar les experiències que es duen a terme en el centre. Recurs J3	Pla TAC	Coord. TAC	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Coeducació	Generar espais que facilitin el suport entre iguals. Recurs E3	PAT	Tutores	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Coeducació	Planificar i seqüenciar els continguts amb enfocament coeducatiu a les diferents àrees curriculars. Recurs B1	Programació d'aula	Coord. Cicle	Del 01/09/2020 al 31/05/2024
Coeducació	Promoure amb l'administració local la participació de tot l'alumnat en el teixit educatiu de l'entorn. Recurs C2	Pla Educatiu d'Entorn Comissió Social	Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Comunicació	Recollir el grau de satisfacció dels diferents agents de la comunitat escolar sobre els sistemes d'informació i comunicació del centre. Recurs H1	Memòria anual	Coord. TAC	Del 01/09/2021 al 30/06/2022
Conflictes greus	Col·laborar amb les entitats de l'entorn per detectar situacions de conflicte (assetjament,	Centre Obert Comissió Social	Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021

	ciberassetjament, maltractament, NGJOV, etc.). Recurs D1			
Educació intercultural	Facilitar la participació dels alumnes en totes les activitats curriculars. Recurs D5	PAT, CAD Guia per al respecte a la diversitat de creences als centres educatius	Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Educació intercultural	Utilitzar els recursos i orientacions del web Família i Escola. Junts x l'Educació referents a l'educació en valors i orientar-ne l'ús. Recurs A1	Reunió d'inici de curs	Tutores	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Educació per la pau	Aprofitar les diades commemoratives per reflexionar sobre la pau i els drets humans. Recurs C1	Pla Anual	Cap d'estudis	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Educació per la pau	Fomentar la implementació i ús d'un servei de mediació com una estratègia de resolució positiva dels conflictes basada en el diàleg i el respecte mutu. Recurs D5	Quadern de mediació	Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Educació per la pau	Planificar i seqüenciar els continguts de l'educació per a la pau i sobre els drets humans a les diferents àrees curriculars. Recurs C1	Programació d'aula	Coord. Cicle	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Educació per la pau	Utilitzar els recursos i les orientacions del web Família i Escola, Junts x l'Educació referents a l'educació en valors i orientar-ne l'ús. Recurs A1	Reunió d'inici de curs	Tutores	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Gestió i resolució positiva dels conflictes	Aprofitar les xarxes de suport entre iguals per a la gestió i la resolució de conflictes entre iguals. Recurs G1	PAT	Tutores	Del 01/09/2021 al 30/06/2022

Gestió i resolució positiva dels conflictes	Derivar cap al servei de mediació conflictes entre iguals per a la seva intervenció. Recurs E4	Projecte de convivència	Tutores	Del 01/09/2021 al 30/06/2022
Gestió i resolució positiva dels conflictes	Establir el procés de mediació, sempre que es pugui, com a estratègia de gestió de conflictes i com a mesura reparadora o reconciliadora, un cop aplicada una mesura correctora o una sanció. Recurs E3	NOFC Projecte de Convivència	Director	Del 01/09/2021 al 30/06/2022
Gestió i resolució positiva dels conflictes	Oferir, en el marc del Pla de formació de centre, formació al professorat i, si escau, a les famílies, al PAS i a l'alumnat, sobre la gestió i resolució positiva dels conflictes. Recurs F1	Pla de Formació de Zona Quadern de mediació	Cap d'estudis	Del 01/09/2021 al 30/06/2023
Gestió i resolució positiva dels conflictes	Organitzar el servei de mediació. Recurs E1	Quadern de mediació	Cap d'estudis	Del 01/09/2021 al 30/06/2022
Educació socio-emocional	Incloure en el Pla de formació de centre actuacions formatives relacionades amb l'educació socioemocional. Recurs F1	Pla de Formació de Zona	Cap d'estudis	Del 01/09/2021 al 30/06/2022
Educació socio-emocional	Utilitzar els recursos i orientacions que ofereix el web Família i Escola. Junts x l'Educació referents al seguiment i acompanyament escolar i l'educació en valors dels fills, i orientar-ne l'ús. Recurs F2	Reunió d'inici de curs	Tutores	Del 01/09/2020 al 30/06/2021
Norma	Donar a conèixer a les famílies les Normes d'organització i funcionament de centre (NOFC). Recurs A2	Pla TAC	Tutores i Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021

Educar en el respecte	Incloure en la memòria anual la valoració de les actuacions realitzades per promoure l'educació en el respecte, elaborant, si escau, propostes de millora. Recurs I2	PAT, Memòria Anual	Cap d'estudis	Del 01/09/2022 al 30/06/2023
Educar en la gestió positiva dels conflictes	Formar l'alumnat en mediació escolar. Recurs E1	Quadern de mediació	Tutores	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Educar en la gestió positiva dels conflictes	Impulsar la implementació de programes que promoguin la participació de l'alumnat en la prevenció dels conflictes (programa de competència social, programes d'educació emocional, programa de convivència i mediació escolar, etc). Recurs F1	PAT Quadern de mediació	Coord. Cicle	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Educar en la gestió positiva dels conflictes	Impulsar projectes que fomentin les relacions d'ajuda i aprenentatge entre iguals (tutoria entre iguals, apadrinament, etc.). Recurs F2	PAT, Programació d'aula Pla anual	Coord. Cicle	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Educar en la gestió positiva dels conflictes	Promoure que les entitats de l'entorn incloguin entre les seves actuacions activitats i tallers sobre les habilitats per gestionar positivament els conflictes. Recurs D1	Pla Educatiu d'Entorn	Director	Del 01/09/2022 al 30/06/2023
Educar en l'esforç i la responsabilitat	Intercanviar experiències i estratègies al voltant de la solidaritat i el compromís cívic. Recurs B2	Pla TAC	Director	Del 01/09/2022 al 30/06/2024
Educar en l'esforç i la responsabilitat	Utilitzar canals de comunicació per compartir amb la comunitat escolar les experiències que es duen a terme en el centre. Recurs E3	Pla TAC	Coord. TAC	Del 01/09/2020 al 30/06/2021

Inclusió	Desenvolupem, en el marc de l'acció tutorial, mesures, estratègies i actuacions per educar l'alumnat en el respecte a la diversitat i la inclusió.	PAT Projecte de Convivència	Tutora	Del 01/09/2020 al 30/06/2022
Inclusió	Establir les mesures necessàries i els compromisos entre família i tutor del centre en els continguts específics addicionals de la carta de compromís educatiu per garantir l'èxit educatiu dels seus fills. Recurs D2	Carta de compromís	Tutores i Director	Del 01/09/2020 al 30/06/2021

3. Protocols:

Els centres educatius, a partir del debat i la reflexió comunitària, poden adaptar a la seva realitat i necessitats específiques els protocols per a la millora de la convivència del Departament d'Educació.

Les mesures i actuacions que se'n derivin s'han d'incorporar, així com la resta de mesures que configuren el projecte de convivència, en la programació general anual i en els documents de gestió de centre que es considerin oportuns. Els resultats del seguiment i, si escau, les propostes de millora, s'han d'incloure en la memòria anual del centre.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament d'Educació són els següents:

- [Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront de l'assetjament escolar a persones LGBTI](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció de la violència masclista entre l'alumnat](#)
- [Prevenció, detecció i actuació davant situacions de violència envers treballadors dependents del Departament d'Ensenyament](#)

En col·laboració amb altres departaments, també s'han elaborat els protocols següents per a la millora de la convivència:

- [Protocol d'actuació entre els departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament de detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu](#)
- [Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant conductes d'odi i de discriminació](#)
- [Protocol de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització als centres educatius](#)
- [Protocol de detecció i intervenció enfront dels NGJOV \(Nous Grups de Joves Organitzats i Violents\)](#)

Els protocols de centre per a la millora de la convivència han de preveure els quatre nivells d'actuació següents:

Nivell preventiu:

En la part preventiva aquests protocols han de recollir les actuacions i mesures que el centre porta a terme per desenvolupar els valors i les actituds que contribueixen a crear un bon clima escolar i a capacitar tots els alumnes i la comunitat escolar en el foment de la

convivència així com per minimitzar els factors de risc vinculats a determinades conductes, greument perjudicials per a la convivència.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament ofereixen actuacions, estratègies i recursos que els centres educatius poden adaptar segons la seva realitat i necessitats específiques.

Nivell de detecció i valoració:

Els protocols han d'incloure indicadors que permetin, a qualsevol membre de la comunitat educativa, detectar conductes o situacions greument perjudicials per a la convivència. A més, han de recollir els mecanismes de valoració que confirmen o descartin qualsevol sospita de conducta o situació greument perjudicial.

Els protocols per a la millora de la convivència del Departament inclouen els indicadors específics que el centre ha de recollir en els protocols de centre per a la millora de la convivència, i que pot completar si ho considera oportú.

Nivell de notificació o derivació:

Els protocols han d'incloure també els mecanismes de notificació o derivació a les instàncies administratives pertinents.

Davant de conductes o situacions greument perjudicials per a la convivència els centres educatius han de fer el següent:

- a. Comunicar a la Inspecció d'Educació qualsevol cas d'assetjament, ciberassetjament, odi i discriminació, conflicte greu, possible maltractament infantil i adolescent o abús sexual, pertinença o captació d'algun alumne per part de nous grups de joves organitzats i violents (NGJOV) o altres grups amb conductes radicalitzades i violentes, així com qualsevol altra conducta o situació greument perjudicial per a la convivència.
- b. Notificar als serveis territorials o al Consorci d'Educació de Barcelona els casos de maltractament infantil i adolescent o abús sexual comesos per personal docent, professionals d'atenció educativa, personal d'administració i serveis o altres professionals que intervenen en l'àmbit escolar. També cal comunicar a aquestes instàncies la possible pertinença o captació d'un alumne per part de nous grups de joves organitzats i violents (NGJOV) o altres grups amb conductes radicalitzades i violentes.
- c. Notificar a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) els casos de maltractament infantil i adolescent o abús sexual quan es tingui coneixement d'un possible desemparament de l'infant o adolescent.
- d. Posar en coneixement del Ministeri Fiscal i/o policia de proximitat qualsevol fet que pugui ser constitutiu de delictes o falta que es pugui perseguir penalment comès per qualsevol persona de la comunitat educativa en el centre o en relació directa amb la seva activitat.

Així mateix, cal comunicar sempre als serveis socials bàsics qualsevol situació de risc o desemparament d'un infant o adolescent.

Nivell d'intervenció:

Aquests protocols han d'incloure, a més de les mesures correctores i sancionadores que cal dur a terme davant les faltes o conductes greument perjudicials per a la convivència, les mesures educatives oportunes:

- actuacions educatives i reparadores adreçades a tots els alumnes, tant als implicats en un conflicte (alumnes agressors i alumnes agredits) com a la resta del grup classe (alumnes observadors);
- mesures d'informació, suport i orientació a les famílies.

Els protocols per a la millora de la convivència publicats pel Departament d'Educació ofereixen actuacions, estratègies i recursos per cadascuna de les fases de la intervenció que els centres educatius poden adaptar segons la seva realitat i necessitats específiques.

Cada centre ha de gestionar les situacions potencialment conflictives tenint en compte els criteris pedagògics del seu projecte educatiu i en el marc de la normativa vigent. Pot disposar també de l'assessorament dels professionals dels serveis educatius i, si escau, de la Inspecció d'Educació. En els casos particularment complexos o que no es puguin resoldre pels canals ordinaris, qualsevol membre de la comunitat escolar pot adreçar-se a la Unitat de Suport a la Convivència Escolar del Departament, que ofereix assessorament telefònic i també presencial en el cas que els serveis territorials ho considerin necessari (telèfon 935 516 968 i adreça electrònica info.ensenyament@gencat.cat).

Annex:

Valors i actituds:

- Coeducació
- Educació intercultural
- Educació per la pau
- Educació socioemocional
- Educar en el respecte
- Educar en la gestió positiva dels conflictes
- Educar en l'esforç i la responsabilitat
- Inclusió

Resolució de conflictes:

- Absentisme
- Conflictes greus
- Gestió i resolució positiva dels conflictes

Organització de centre:

- Acollida
- Comunicació
- Estructura i gestió de recursos
- Norma
- Participació

Coeducació

Què es la coeducació?

La coeducació és l'acció educativa fonamentada en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de les nenes i els nens, i de les noies i els nois, independentment del seu sexe, orientació afectivosexual, identitat o expressió de gènere, potenciant així la igualtat real d'oportunitats.

La coeducació cerca l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de gènere, sexe o orientació afectivosexual i el respecte de la diversitat de l'alumnat.

Introducció

La coeducació proporciona, tant a l'alumnat com al professorat i a tota la comunitat educativa, estratègies que poden modificar les relacions de poder, d'abús i de limitacions estereotipades per a cada gènere i transformar-les en relacions més justes i plurals.

Aquesta acció educativa requereix un canvi de mirada que permeti revisar l'enfocament dels continguts, els mètodes d'ensenyament i també els aspectes organitzatius.

Caldrà dissenyar intervencions socioeducatives que sensibilitzin tota la comunitat educativa per tal que es prengui consciència dels elements que generen desigualtats per raó de gènere, sexe o orientació afectivosexual i, per tant, esdevinguin agents de transformació.

Una bona acció coeducadora, tant en l'àmbit de centre com d'aula i entorn, és fonamental per prevenir la violència masclista o per motius d'orientació afectivosexual, d'identitat o d'expressió de gènere, per reduir conductes de risc i per facilitar la detecció prematura de relacions abusives

Educació intercultural

Definició

L'Educació intercultural és una resposta pedagògica a l'exigència de preparar a la ciutadania perquè pugui desenvolupar-se en una societat plural i democràtica. Té com a finalitat última la igualtat en drets, deures i oportunitats de totes les persones i el dret a la diferència en un marc de valors convivencials compartits, tot promovent espais de relació i inclusió. Així mateix, promou l'ús de la llengua catalana en un marc plurilingüe com un element de cohesió i igualtat d'oportunitats.

Introducció

Les societats actuals es caracteritzen per una alta complexitat i pluralisme. De la bona gestió d'aquesta pluralitat en depèn, en part, el grau de cohesió i inclusió. L'educació per a la convivència s'ha de basar en les relacions de confiança i reconeixement mutu. No és suficient partir d'un context de tolerància, ja que aquest concepte no implica necessàriament reconèixer i valorar a l'altre, ni tampoc obre la porta a una construcció compartida basada en el diàleg i la convivència.

A **Catalunya**, on les onades migratòries s'han produït en els darrers 15 anys **s'ha anat teixint un model intercultural** que vol construir un futur compartit i cohesionat. Ser ciutadans d'una societat multicultural requereix una nova manera d'entendre el món i unes competències per viure-hi. Els tres eixos bàsics sobre els quals s'ha de basar aquest model intercultural són:

- **La igualtat d'oportunitats, tan en l'accés com en el procés, i les altes expectatives de tots els alumnes, el que anomenaríem equitat.** En aquest sentit, cal recordar que l'educació ha estat i ha de seguir sent el principal element d'ascensió social.
- **El reconeixement i valor de la diferència** com una forma d'igualar-nos en dignitat, però també de créixer i conviure sumant des de les singularitats que tots tenim. Només és possible generar vincles i filiacions, si partim de reconeixent-nos com a iguals quant a drets i obligacions, com a persones que formem part d'un projecte comú. En aquest sentit és necessari promoure un **currículum intercultural** que proporcioni aquelles habilitats i capacitats que ens permeti viure i conviure en una societat plural. També cal que acompanyem bé el nostre alumnat en la **construcció de la seva pròpia singularitat o identitat**, una identitat de pertinença múltiple amb arrels i sentit de pertinença al territori, combinant diferents elements culturals i lingüístics, capaços d'adoptar criteris que ajudin a prendre decisions i a gestionar complexitats, evitant així futurs replegaments identitats o radicalitzacions.

Educació per la pau

Què és l'educació per la pau?

L'educació per la pau té com a objectiu fomentar una cultura de pau i no-violència, juntament amb els valors que fan possible preservar i millorar la vida de totes les persones.

Si considerem la pau no només com a no-violència, no-guerra, sinó com un estat de convivència en què les persones puguin establir entre elles relacions d'harmonia, bo i formant societats lliures i equitatives, l'educació per a la pau està conformada per tots els valors, comportaments, pràctiques, actituds, sentiments i creences que acaben construint la pau, que esdevé un valor èticosocial per ella mateixa.

Introducció

L'articulació de la vida en comú, en pau i harmonia, requereix formació individual i col·lectiva, de l'evolució professional i la posada en pràctica d'accions concretes com a ciutadans i ciutadanes que formem part d'un món complex i globalitzat.

La convivència és el valor primordial de tota societat desenvolupada que conrea la pau, és a dir, d'aquella societat que assumeix el conflicte com a oportunitat i utilitza el diàleg per resoldre les qüestions que es poden plantejar quotidianament. Ara mateix és un dels objectius més valuosos en un món on les distàncies s'escurcen, però els desequilibris tendeixen a augmentar.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, en el seu article 2 sobre Principis rectors del sistema educatiu, estableix que el sistema educatiu, en el marc dels valors definits per la Constitució i per l'Estatut, es regeix, entre altres, pel principi general del foment de la pau i el respecte dels drets humans.

Així doncs, és imprescindible que els currículums de les diferents etapes incloguin transversalment i, a l'hora explicitin, els continguts propis de l'Educació per a la Pau, entenent-la com aquella que té la pau com a objectiu a l'hora que educa en favor o en pro de la pau, per tal de contribuir a la construcció d'una societat fonamentada en els valors propis d'una cultura de pau.

Educació socioemocional

Què és l'educació socioemocional

Entenem per educació socioemocional la que permet capacitar de conèixer i reconèixer les pròpies emocions i les dels altres, i saber expressar-les, utilitzar-les i gestionar-les de manera positiva. Això permet adquirir unes adequades actituds personals que ajudaran a establir i mantenir bones relacions amb els altres i a viure en societat.

L'educació socioemocional ha de facilitar també el treball cooperatiu i la gestió positiva dels conflictes, de tal manera que es contribueixi a generar un bon clima de convivència. En aquest sentit, un ambient relacional positiu, amb vincles de confiança i suport, pot facilitar que l'aprenentatge sigui més significatiu, interessant i engrescador i, conseqüentment, l'èxit educatiu de tots els nens i les nenes.

Introducció

L'educació socioemocional pretén potenciar el desenvolupament de les competències socioemocionals com a element essencial per a la formació integral dels alumnes. Segons Rafael Bisquerra, les competències socioemocionals es poden estructurar en cinc grans blocs:

- **Consciència emocional:** implica percebre els propis sentiments i emocions, ser capaç d'identificar-los i de posar-los nom (por, enuig, alegria...).
- **Regulació emocional:** permet gestionar les emocions de manera apropiada, tant per prevenir estats emocionals negatius (l'ansietat, l'estrès, la depressió...) com per generar emocions positives (l'alegria, l'amor, l'humor...). Requereix de l'autocontrol de les emocions (impulsivitat, ira, violència...)
- **Autonomia emocional:** facilita l'autogestió personal, en la qual intervenen diversos elements com l'autoestima, l'autoconeixement, la capacitat de demanar ajuda, la resiliència o l'autoeficàcia emocional, entesa com la capacitat de generar les emocions desitjades.
- **Competència social:** comporta mantenir bones relacions amb altres persones, el que implica dominar les habilitats socials bàsiques (saber disculpar-se, dir no...) i disposar de capacitat per a la comunicació efectiva, amb actituds prosocials i de cooperació. L'assertivitat, entesa com la capacitat de saber defensar les pròpies idees acceptant i respectant alhora les dels altres, és també una habilitat important per desenvolupar la competència social.
- **Competències per a la vida i el benestar:** ens permeten organitzar la nostra vida de forma sana i equilibrada, facilitant-nos experiències de satisfacció o benestar. Algunes d'aquestes competències són la capacitat de fixar-se objectius realistes, prendre decisions de manera operativa, exercir la ciutadania de forma compromesa i solidària, gaudir del propi benestar i transmetre'l als qui ens envolten, etc.

L'objectiu de l'adquisició de les competències socioemocionals és la pressa de consciència d'un mateix i la millora de les condicions de les relacions interpersonals i, per tant, de la convivència dins els centres educatius. Disposar de mecanismes per millorar les competències socioemocionals dels alumnes, com per exemple l'empatia per ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre o bé l'assertivitat per fer front a la pressió de grup, els ajudarà a conviure positivament i a gestionar els conflictes en un marc de

respecte i de valors democràtics. També pot facilitar la prevenció de l'assetjament, de conductes violentes o de la pertinença a grups de risc.

Educar en el respecte

Què entenem per respecte?

El respecte s'entén com l'actitud de reconeixement dels drets de les persones i la valoració de la seva identitat, opinió i manera de pensar, i constitueix el principi bàsic per viure i conviure en societat. La manca de respecte pot generar conflictes en tots els àmbits: personal, familiar, escolar, etc.

Introducció

En les relacions humanes, el respecte es manifesta en una forma de mirar i de tractar els altres. La persona respectuosa és atenta i s'apropa als altres, però mantenint una certa distància, sense envair-la. En aquest sentit, el respecte es troba a les antípodes de la indiferència (la distància absoluta) i de la violència (la manca total de distància). En una societat diversa, rica i intercultural, cal advocar pel diàleg com a forma bàsica de respecte. El diàleg autèntic es fonamenta en una actitud d'interès envers l'altre i tot allò que ens pot aportar.

Tot i la seva importància, malauradament, sovint trobem actituds ben diferents al carrer, als mitjans de comunicació o als entorns escolars, com la manca de diàleg, crits, insults, indiferència... Des dels centres educatius cal oferir models positius i tenir el respecte com a component transversal de totes les activitats.

Per fer possible una bona convivència, és necessari potenciar el respecte cap a un mateix, cap als altres i cap al medi on vivim.

Respecte a un mateix

Respectar-se un mateix és atendre i satisfer les pròpies necessitats, conèixer i valorar les pròpies qualitats i valors, i acceptar els errors. Només aprenent a respectar-se un mateix es pot respectar, valorar i acceptar les diferències i els errors dels altres.

Seria convenient, doncs, que des dels centres educatius es promogués entre l'alumnat que el respecte a un mateix no ha de dependre de l'opinió o el reconeixement dels altres. Una bona autoestima permet a l'alumnat ser positiu, tenir confiança en si mateix i en els altres, la qual cosa facilita els aprenentatges, les relacions socials i proporciona benestar.

Respecte als altres

Educar en el respecte suposa l'acceptació i el reconeixement de les altres persones, dels seus drets i la seva forma de pensar. En els centres educatius s'han d'establir unes normes clares que garanteixin el respecte entre tots els membres de la comunitat escolar. També s'ha de garantir l'expressió de les opinions i creences en un marc de llibertat i respecte, evitant qualsevol tipus de discriminació per motius de discapacitat física o psíquica, origen ètnic, racial o nacional, sexe, identitat de gènere o orientació afectivosexual.

Cal una atenció especial al reconeixement i el respecte que els alumnes han de tenir cap als professors i les famílies. En alguns centres educatius, hi ha casos en què es manifesta el poc reconeixement i respecte d'alguns alumnes cap als docents. A part del que suposa com a manca d'un valor humà fonamental, aquest fet també pot comportar que considerin irrellevant allò que el professor els està ensenyant, desaprofitin les classes i baixin el seu rendiment escolar. Aquest fet no és casual, sinó que beu de la

imatge social que, algunes vegades, es té dels docents, i en particular de la que algunes famílies transmeten als seus fills.

En aquest sentit és important fer veure a les famílies la importància de mantenir el respecte mutu i els beneficis que aporta als seus fills el respecte cap als professors. El web [Família i Escola. Junts X l'Educació](#) aporta orientacions i recursos sobre com orientar a les famílies en aquest tema.

Respecte al món

Finalment, s'ha de fomentar el valor del respecte envers el món: ensenyar l'alumnat a valorar i tenir cura del seu entorn més proper, la natura i el medi ambient.

Per a tal fi, cal implicar l'alumnat en la cura dels materials (llibres, estris, agenda, etc.) i del espais comuns, tant del centre (aules, passadissos, menjador, etc.) com de l'entorn (places, carrers, mobiliari, etc.).

De la mateixa manera cal potenciar la sostenibilitat, en el sentit de proveir el millor possible l'avui sense posar en perill els recursos del demà, i el respecte al medi ambient desenvolupant programes o projectes com la reutilització de materials escolars i llibres, el reciclatge de materials, la reducció del consum energètic (aigua dels lavabos, llums innecessàries, etc.).

En el marc del Projecte de Convivència, el respecte entre els diversos membres de la comunitat educativa constitueix un valor fonamental per tal d'aconseguir un bon clima de centre i l'èxit educatiu de tot l'alumnat.

Educar en la gestió positiva dels conflictes

Què entenem per gestió positiva dels conflictes?

Definim el conflicte com una situació en la qual dues o més persones estan en desacord perquè els seus interessos són incompatibles o bé els perceben així.

L'educació en la gestió positiva dels conflictes té com a objectiu primordial proporcionar a l'alumnat les eines, les estratègies i les habilitats necessàries per entendre el conflicte com una oportunitat d'aprenentatge i gestionar-lo de manera constructiva per tal de transformar-lo eliminant els factors violents.

La mediació és un procés de gestió positiva de conflictes. Parteix del fet que, quan es produeix un conflicte, no es tracta de guanyar o perdre, sinó d'intentar arribar a un acord consensuat i cooperatiu entre les dues parts amb l'ajuda d'un tercer.

Introducció

Des de l'àmbit educatiu cal dotar els alumnes d'eines preventives i de gestió davant el conflicte, és a dir, proporcionar-los habilitats i estratègies que els permetin evitar, si és possible, l'aparició de conductes o situacions violentes.

Aquest procés educatiu té una vessant individual i una de grupal.

A nivell individual, l'objectiu serà el desenvolupament de les competències necessàries per gestionar els conflictes positivament, de manera autònoma i responsable.

A nivell grupal, caldrà promoure la cohesió del grup, la comunicació, la presa de decisions de manera consensuada i el treball cooperatiu per tal de potenciar un clima que faciliti les relacions interpersonals.

En el cas que, malgrat les mesures preventives i proactives, el conflicte persisteixi, pot ser necessari posar en marxa estratègies d'intervenció en què participin terceres persones que creïn un espai i un clima adequats i que facilitin la comunicació.

Hi ha diferents formes d'intervenció de tercers: la negociació formal cooperativa o facilitació, l'arbitratge i la mediació. En la facilitació, la tercera part ajuda les persones involucrades afavorint la comunicació o, fins i tot, fent possible la reunió. L'arbitratge és una forma d'intervenció en la qual la figura del tercer té més pes atès que és ell qui, després d'escoltar les dues parts, pren la decisió que hauran de dur a terme les dues parts.

En el cas de la mediació, les parts exposen el conflicte i proposen la solució i la persona o persones mediadores s'ocupen principalment d'afavorir i equilibrar la comunicació vetllant pel correcte desenvolupament del procés i de les relacions de respecte i cooperació entre les parts implicades.

La mediació es percep com una eina de gestió positiva dels conflictes, però també com una cultura de centre. La cultura de mediació promou els canvis necessaris perquè cada

persona afronti els conflictes convertint-se en part de la solució. D'aquesta manera es promou l'enfortiment personal i la capacitat d'aprofitar els conflictes per transformar la realitat, partint de la responsabilització de les parts afectades i de la gestió democràtica de la convivència.

D'altra banda, cal introduir un nou enfocament en relació a la gestió positiva dels conflictes en l'àmbit escolar que contempli, a més de la mediació, programes de justícia restaurativa. En aquest sentit, les pràctiques restauratives són eines que pretenen millorar la convivència a través de la creació de vincles, de fer comunitat i abordar el conflicte des de la reparació del dany i el restabliment de les relacions personals. Aquestes pràctiques parteixen del principi que «els éssers humans tenen més probabilitat de fer canvis positius en el seu comportament quan les coses van amb ells, en lloc de fer-les a ells o per a ells. En aquest sentit les pràctiques restauratives promouen la participació de tot l'alumnat implicat, ja sigui directament o indirectament, en processos que els permeten responsabilitzar-se de les seves accions i comprometre's en les solucions.

Què entenem per esforç i responsabilitat?

L'esforç és la capacitat que tenim de treballar durant un temps continuat per aconseguir uns objectius determinats. En l'àmbit escolar, l'esforç constitueix la base fonamental perquè l'alumnat obtingui un major rendiment. El valor de l'esforç els ajudarà a ampliar al màxim les capacitats que porten dins per obtenir uns millors resultats. També els permetrà vèncer i superar els obstacles en els diferents àmbits de la seva vida.

Entenem per responsabilitat la capacitat de dur a terme els compromisos adquirits i d'assumir les conseqüències dels propis actes. En l'àmbit escolar, es tractaria doncs d'aconseguir que l'alumnat es comprometi en el seu propi procés d'aprenentatge, és a dir, que sabés quins són els seus deures i dur-los a terme de la forma més autònoma possible.

Introducció

Sovint, els infants i joves, influïts pels mitjans de comunicació, pensen que l'èxit es pot aconseguir de forma fàcil i ràpida, a partir de la sort o d'altres circumstàncies. Aquesta idea de vegades es reforça per part d'algunes famílies i centres educatius que, amb una actitud excessivament paternalista, faciliten que els alumnes tinguin allò que volen sense massa esforç i evitant-los el fracàs. Cal que contrarestem aquesta falsa idea de l'èxit fàcil i continuem incidint en el fet que les fites o objectius només es poden assolir a partir de l'esforç, la responsabilitat i la capacitat de superació.

Dins l'entorn escolar, l'esforç i la responsabilitat s'haurien de concretar en el compromís de l'alumnat amb el seu propi procés d'aprenentatge. En aquest sentit, la responsabilitat comporta establir uns objectius, comprometre's i esforçar-se per tal d'assolir-los. També hauria d'implicar la consolidació de l'hàbit d'estudi, tant a l'escola com a casa, així com el fet d'aprendre a compaginar el temps d'oci amb el de les obligacions. Cal tenir en compte que l'esforç és el resultat d'un procés en el qual també intervé la motivació perquè l'alumnat assoleixi els seus objectius. Conèixer els seus interessos i despertar la seva motivació facilitarà aquest procés.

L'esforç no sempre és garantia d'èxit, les diferents capacitats i habilitats que puguin tenir el nostres alumnes també són factors decisius. Per aquest motiu, cal ajudar l'alumnat perquè conegui i assumeixi les pròpies limitacions i tolerin la frustració quan no assoleixin les seves fites. A més, els resultats de l'esforç no sempre són visibles a curt termini i cal engrescar-los perquè siguin constants.

És important també fer veure a les famílies la importància de l'esforç i la responsabilitat com un mitjà per aconseguir l'assoliment en general de qualsevol objectiu i en concret dels escolars. El web [Família i Escola. Junts X l'Educació](#) aporta orientacions i recursos sobre com orientar a les famílies en aquest tema.

D'altra banda, en l'àmbit social, cal prendre consciència que tots plegats formem part d'una societat que promulga una sèrie de drets, però que també exigeix el compliment d'un seguit de deures i responsabilitats. En aquest sentit, convé que en els centres educatius s'incideixi en la necessitat d'implicar l'alumnat en el món en què viuen, de convertir-los en **ciutadans actius i compromesos**. Experiències com el [Servei comunitari](#) constitueixen un bon instrument per promoure aquests hàbits i capacitats pròpies de la competència social i ciutadana.

Què és l'educació inclusiva?

L'educació inclusiva és aquella que ofereix a tots els infants i joves altes expectatives d'èxit educatiu, independentment de les seves característiques, necessitats o discapacitats, i l'oportunitat de créixer i aprendre conjuntament compartint experiències i situacions d'aprenentatge.

Introducció

L'educació inclusiva és juntament amb la cohesió social un dels principis fonamentals del sistema educatiu català.

La inclusió suposa una millora evolutiva respecte a la idea d'integració. Quan es parla d'integració es pretén facilitar a l'alumnat els suports necessaris perquè pugui participar en el programa del centre educatiu. Es posa l'accent, doncs, en l'adaptació de l'alumnat al centre i a l'entorn. La inclusió pretén que siguin els mateixos centres educatius els que s'adaptin a la diversitat de l'alumnat que tenen escolaritzat. Això implica identificar les barreres que dificulten l'aprenentatge, la socialització i la participació de l'alumnat i cercar-les, eliminar-les o minimitzar-les.

Un model d'escola inclusiva és el requisit previ i indispensable per a la construcció d'una societat inclusiva.

D'acord amb el document “De l'escola inclusiva al sistema inclusiu” publicat pel Departament d'Ensenyament el 2015, parlar d'una educació inclusiva implica concretar els següents principis:

- El reconeixement de la diversitat com un fet universal.
- El sistema inclusiu com l'única mirada possible per donar resposta a tots els alumnes.
- La personalització de l'aprenentatge perquè cada alumne pugui desenvolupar al màxim les seves potencialitats.
- L'equitat i la igualtat d'oportunitats com a dret de tots els alumnes a rebre una educació integral i amb expectatives d'èxit.
- La participació i la corresponsabilitat per construir un projecte comú a partir del diàleg, la comunicació i el respecte.
- La formació del professorat per promocionar oportunitats de creixement col·lectiu i per desenvolupar projectes educatius compartits.

En aquest context es defineix l'atenció educativa a l'alumnat com el conjunt de mesures i suports destinats a tots els alumnes, amb la finalitat que avancin en l'assoliment de les competències de cada etapa educativa i la transició a la vida adulta, tot afavorint el seu desenvolupament personal i social, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

El sistema educatiu inclusiu promou l'atenció educativa a tots els alumnes i es fixa de forma especial en aquells alumnes amb un risc més gran de marginació o d'exclusió, fet que implica establir un seguiment i una actuació específics de la seva presència, participació i èxit.

La inclusió, més enllà de la provisió de serveis, comporta un canvi en les expectatives d'aprenentatge de tot l'alumnat, un reconeixement de les possibilitats d'aprendre els uns dels altres i un treball interactiu dels professionals per donar respostes adequades a les necessitats de l'alumnat.

Les mesures i els suports per a l'atenció educativa dels alumnes han de preveure el grau d'intensitat que correspongui: mesures i suports universals (adreçats a tots els alumnes), addicionals (per als alumnes que tenen circumstàncies personals singulars o de vulnerabilitat) i intensius (actuacions extraordinàries adaptades a la singularitat dels alumnes amb necessitats educatives especials).

L'educació inclusiva de tot l'alumnat crea nous marcs de convivència i genera noves complicitats que afavoreixen l'equitat i la cohesió social. És un valuós instrument per afrontar un dels reptes de les societats del segle XXI: avançar, col·lectivament, en la igualtat de drets i oportunitats de totes les persones, sense discriminacions per raons d'origen, de sexe o capacitat, *des del respecte a l'heterogeneïtat, la coeducació, l'interculturalisme i la relativitat i interactivitat de les necessitats educatives, entre altres principis* (Efrem Carbonell 2017).

Què és l'absentisme?

L'absentisme és l'absència reiterada i no justificada, dins l'horari escolar, d'alumnat en edat d'escolarització obligatòria en el centre educatiu on està matriculat.

Introducció

El terme absentisme s'utilitza per expressar diferents situacions de ruptura escolar. Així, se sol emprar també per indicar situacions de desescolarització o abandonament escolar. És per això que cali aclarir aquests conceptes:

a) No-escolarització: Fa referència al fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.

b) Abandó escolar: Implica el cessament indefinit de l'assistència a la plaça escolar corresponent per l'infant o l'adolescent en període d'escolarització obligatòria. L'abandonament suposa una ruptura definitiva amb l'escola i els alumnes esdevenen desconeguts per a l'escola tot i estar-hi matriculats.

c) Desescolarització: Fa referència a aquell alumnat que deixa d'estar matriculat en un centre educatiu.

Mentre que la no-escolarització sol produir-se en les primeres edats, l'abandó escolar i la desescolarització són problemàtiques més presents entre els 12 i els 16 anys.

L'absentisme té un gran ventall, des del puntual fins al crònic. El centre educatiu, amb la xarxa del seu entorn, n'ha de tenir en compte els diferents graus i tipus a l'hora de dissenyar protocols d'actuació.

Pel que fa a les causes, en alguns casos, l'absentisme pot expressar una actitud d'estranyament i desmotivació davant l'escola però també pot ser una forma de transgressió de les normes o de desvinculació enfront de la cultura escolar. En qualsevol cas, cal tenir en compte els factors de risc que poden afavorir l'aparició de casos d'absentisme i abandó escolar ja siguin de caràcter personal, familiar, contextual, curricular, etc. i que, a vegades, pot ser resultat d'una combinació d'aquests factors.

Malgrat això, les respostes davant l'absentisme no poden focalitzar-se en l'alumne/a absentista com a problema sinó en l'entorn en què es produeix, incidint i analitzant les causes de l'absentisme més enllà de les intervencions normatives i reactives que poden acabar cronificant-lo. Els centres educatius, en el marc de la comissió de convivència, establiran un espai de coordinació per al tractament de l'absentisme escolar on participaran professionals externs del centre.

Els plans integrals d'intervenció s'han de situar i entendre en el marc d'una escola inclusiva, acollidora i oberta, lligats a projectes de millora d'estratègies metodològiques i organitzatives adreçades a facilitar la reincorporació de l'alumnat a l'aula.

Conflictes greus

Què entenem per conflictes greus?

Els conflictes greus son aquelles conductes tipificades en l'article 37 de la [Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació](#); entre d'altres, indisciplina, injúries, amenaces, agressions i vexacions personals, danys materials i patrimonials, alteració injustificada i greu de les activitats del centre, possessió de mitjans o substàncies perjudicials per a la salut, etc. Aquestes conductes s'han de considerar especialment greus quan impliquin discriminació per raó de gènere, sexe, raça, naixença o qualsevol altra condició personal o social dels afectats.

Introducció

Els conflictes greus perjudiquen notablement la convivència del centre, perquè generen sentiments d'indefensió, inseguretat i angoixa. Poden afectar qualsevol membre de la comunitat educativa i es poden produir en el propi centre o en el seu entorn immediat.

A més de les conductes greus esmentades amb anterioritat, també cal considerar els casos protagonitzats per agents externs però relacionats d'alguna manera amb el centre, com són les lesions i baralles amb armes blanques, les amenaces i agressions per part de grups juvenils violents, el tràfic de drogues, l'evidència de maltractaments físics i psicològics, l'abús sexual, el vandalisme i els robatoris importants.

Les normes d'organització i funcionament del centre, tal com indica l'article 24 del [Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius](#), han d'establir les mesures correctores i sancionadores que s'aplicaran davant les faltes o irregularitats comeses pels alumnes, que s'han d'inscriure en el marc de l'acció educativa i han de tenir com a finalitat contribuir a la millora del seu procés educatiu.

Per tal de donar resposta a situacions greument contràries a la convivència com l'assetjament, el ciberassetjament, les conductes d'odi i discriminació, la radicalització extremistista i els maltractaments i abusos sexuals en l'àmbit educatiu, el Departament d'Ensenyament ha elaborat protocols específics de prevenció, detecció i intervenció que ofereixen un circuit sistematitzat, orientacions i recursos per actuar de manera coordinada i eficaç, garantint la seguretat de tots els membres de la comunitat escolar. Cal destacar la importància de, a més de tenir en compte l'edat de l'alumnat, defugir de la improvisació per poder treballar coordinadament amb els professionals del centre i amb els agents educatius de l'entorn.

Aquests protocols recullen que davant d'un conflicte greu, a més de la sanció corresponent, cal tenir en compte la possibilitat d'utilitzar mesures de reparació o de reconciliació per tal de restablir la confiança entre les persones, com, entre d'altres, la mediació escolar, o la realització d'activitats d'utilitat social per al centre educatiu o per a la comunitat, així com el disseny d'una intervenció educativa que doni suport a les parts implicades en el conflicte, les seves famílies i el grup classe.

D'acord amb la [Resolució ENS/585/2017](#), de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte educatiu de centre, els centres educatius del Servei d'Educació de Catalunya han d'incloure en el seu projecte de convivència la concreció dels protocols per a la millora de la convivència.

Gestió i resolució positiva dels conflictes

Què entenem per conflictes lleus?

Els conflictes lleus són un conjunt de conductes contràries a les normes de convivència del centre. Es tracta, majoritàriament, de conductes disruptives a l'aula i situacions de conflicte interpersonal.

Són considerades conductes contràries a la convivència totes les tipificades per l'article 37.1 de la Llei d'Educació, quan no siguin de caràcter greu, i també les faltes injustificades d'assistència a classe i de puntualitat.

Introducció

Els conflictes lleus són font de malestar i dificulten el dia a dia en el centre. Són conductes a les quals, sovint, cal dedicar molt de temps i d'esforços i que tenen efectes negatius sobre el clima relacional i sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge. Moltes d'aquestes conductes disruptives es poden evitar o minimitzar plantejant estratègies de gestió eficaç d'aula que inclouen, entre altres, la diversificació de metodologies, el treball en equip, el treball per projectes, les programacions multinivell, etc. Així mateix, l'adquisició d'estratègies proactives possibilita que l'alumnat sigui competent per resoldre el conflicte en la seva fase inicial. En aquest sentit, el tema **Educar en la Gestió positiva dels conflictes** d'aquesta aplicació té com a objectiu principal proporcionar a l'alumnat les eines, les estratègies i les habilitats necessàries per entendre el conflicte com una oportunitat d'aprenentatge i gestionar-lo de manera constructiva per tal de transformar-lo eliminant els elements violents.

En el cas que, malgrat les mesures preventives i proactives tant a nivell individual com grupal, el conflicte es produeixi o persisteixi, caldrà posar en marxa estratègies d'intervenció. En aquest sentit, les Normes d'organització i funcionament de centre han de recollir quines són les conductes considerades faltes lleus i determinar les mesures correctores i sancionadores oportunes. Aquestes han de tenir un caràcter reparador i restauratiu i, sempre que sigui concordant, poden incloure alguna activitat d'utilitat social per al centre o l'entorn.

D'altra banda, les mesures correctores i sancionadores han de contribuir al procés educatiu dels alumnes de manera que es vetlli per la protecció dels drets dels afectats i s'asseguri el compliment dels seus deures, es garanteixi la continuïtat de les activitats del centre, amb la mínima pertorbació per a l'alumnat i professorat, i s'emprin mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent.

Què entenem per acollida?

L'acollida és el conjunt sistemàtic d'actituds i actuacions que el centre educatiu posa en funcionament per acompanyar els nous membres de la comunitat escolar, o els que s'incorporen després de processos d'absència, en la vida i la cultura del centre i, alhora, fer-los partícips dels projectes que s'hi desenvolupen. El centre educatiu ha d'elaborar un Pla d'Acollida que defineixi els procediments a seguir durant l'arribada de nous membres de la comunitat escolar (alumnes, professorat, famílies, PAS, etc.) i ha de crear una estructura organitzativa que permeti plantejar l'acollida com un procés gradual i seqüenciat en el temps, no quedant restringida a un primer contacte o trobada inicial.

Introducció

Els processos d'acollida mereixen una atenció especial dins el projecte de convivència de centre perquè, com a primer moment de socialització, poden esdevenir un element clau per a la creació de vincles, per establir un bon clima relacional i per afavorir la implicació en el centre de tots els seus membres. En aquest sentit l'acollida no ha de ser entesa com un fet puntual, sinó com un procés continu al llarg de tota la vida escolar.

Aquests processos van adreçats a l'alumnat i les famílies, al professorat i personal de l'administració i serveis que s'incorpora al centre i a d'altres professionals que hi puguin intervenir, fent una atenció especial a les persones més vulnerables de qualsevol d'aquests col·lectius.

Cal remarcar que és imprescindible tenir en compte l'aspecte emocional de l'acollida inicial, especialment en el cas de l'alumnat nouvingut i de les seves famílies i dels alumnes amb necessitats educatives tant especials com específiques, per tal de facilitar l'arribada a un entorn de relació i d'aprenentatge nou i promoure l'establiment de vincles que facilitaran el procés d'adaptació al nou entorn educatiu.

D'altra banda, l'acollida a les famílies pot marcar la seva futura participació i implicació amb el centre. Perquè les famílies participin del projecte educatiu del centre, cal que el puguin sentir-lo com a propi i ser-ne part activa des d'un primer moment. En aquest sentit, el centre ha de preveure en el seu Pla d'acollida de centre actuacions específiques per a l'acollida de les famílies.

A més a més, l'acollida també ha de contemplar mesures en la reincorporació després de llargs processos d'absència dels alumnes. Per aquest motiu, cal fer un seguiment i acompanyament individualitzat de l'alumnat que es reincorpora al centre i establir les mesures educatives i els compromisos necessaris entre la família, el centre i l'alumne per garantir una correcta adaptació.

Una bona acollida ha d'afavorir i permetre compartir què es fa en el centre, per què es fa i de quina manera, com i quan poden participar les famílies en tot el procés. A més, és un bon moment per conèixer i compartir les expectatives, necessitats, responsabilitats... d'ambdues parts i iniciar els primers compromisos, que poden quedar recollits en la carta de compromís educatiu.

Comunicació

Què entenem per comunicació?

Entenem per comunicació, en general, el fet d'intercanviar informació. La comunicació és la base de la relació entre les persones, permet compartir coneixement, idees i opinions així com expressar els nostres sentiments i entendre els dels altres.

En el marc del projecte de convivència i des d'una perspectiva organitzativa, la comunicació permet estar informats i establir vincles per evitar situacions de malentesos i confusions.

Introducció

El comportament de les persones que formen part d'una organització, com és el cas d'un centre educatiu, depèn de les informacions que rep i de les relacions que s'estableixen dins la pròpia organització. Una organització disposa d'un bon sistema de comunicació quan tothom, tant les persones que en formen part com els possibles usuaris, coneixen els canals de comunicació existents i com accedir a la informació que l'organització genera. Els centres educatius, com a estructures organitzatives que aprenen, han de disposar d'una estratègia comunicativa, i ser capaços de generar espais per compartir informació i coneixement, per créixer com a organització.

Els centres educatius, a més de tenir dissenyada una estratègia comunicativa, han de vetllar perquè els professionals que hi treballen desenvolupin les habilitats comunicatives necessàries, i contemplin en les seves relacions tant aspectes de llenguatge verbal com no verbal.

Cal destacar també el paper de la llengua catalana com element fonamental de comunicació i cohesió social, sent la llengua comuna de relació en un marc de respecte a la diversitat lingüística.

Avui dia l'ús de les eines digitals és un recurs habitual, ja que aquestes permeten una comunicació fluïda i immediata, alhora que faciliten l'accés a la informació. Les eines tecnològiques tenen un potencial de comunicació que cal aprofitar per a la millora de les relacions en l'àmbit escolar. En aquest sentit, les pàgines web dels centres han deixat de ser purament informatives, i ara permeten la interacció dels usuaris. Això implica que els centres disposen d'eines per donar a conèixer a les famílies què fan i per què ho fan a l'hora que conèixer les seves expectatives i fomentar la participació.

Un aspecte que cal treballar també és la projecció externa del centre. Les xarxes socials també han obert vies de comunicació en l'entorn escolar, però cal definir una estratègia comunicativa amb la finalitat de projectar una imatge positiva, acollidora i integradora del centre.

Estructura i gestió de recursos

Què entenem per estructura i gestió de recursos

Per tal de garantir un bon clima de centre són necessàries una estructura i una gestió de recursos que el facilitin.

Entenem per estructura de centre l'organització que afavoreix la planificació, coordinació i seguiment de les activitats previstes per a la consecució de determinats objectius. Aquesta estructura de centre ha de facilitar la participació i la presa de decisions de tota la comunicació escolar.

Entenem per gestió de recursos la implementació eficient i eficaç dels recursos humans i materials del centre educatiu orientats a assolir uns objectius determinats.

Introducció

La comunitat escolar és un organisme viu i dinàmic que cal invitar a participar i implicar-se en un projecte comú. Per a tal fi, cal disposar d'òrgans de gestió i participació (consell escolar, comissions mixtes, consell de delegats, etc.) on estiguin representats els diversos sectors de la comunitat. Aquests òrgans poden facilitar la relació entre el professorat, els alumnes o les famílies i la seva implicació en la vida del centre i això pot incidir directament en el clima de convivència.

En aquest sentit i d'acord amb la [Resolució ENS/585/2017](#), de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte educatiu de centre, els centres educatius han de constituir una comissió de convivència que tindrà entre les seves funcions col·laborar en la planificació, l'aplicació i el seguiment del Projecte de Convivència.

Per aconseguir una estructura organitzativa eficient, cal una delimitació clara de tasques i funcions i una periodicitat de les reunions.

Pel que fa a la gestió de recursos, cal considerar:

- la **gestió de recursos humans i materials**, és a dir, l'organització i la gestió de les persones (alumnat, docents, famílies i altres professionals), com s'agrupen, quines funcions duen a terme i com es relacionen i la gestió dels materials. En aquest sentit són especialment rellevants aspectes com l'assignació de tutories significativament complexes a professorat novell o no estable, l'excessiu nombre de professors per equip docent o una deficient planificació i organització dels recursos materials poden dificultar el seguiment de l'alumnat així com el seu procés d'aprenentatge en el centre educatiu, amb repercussions negatives en el clima convivencial del centre.
- la **gestió del temps i l'espai**, és a dir, l'organització i la gestió del temps com a recurs funcional que es concreta bàsicament en l'horari i el calendari i la dels espais "propis", compartits, específics, etc. En aquest sentit, és important tenir en compte aspectes la concentració d'una matèria en una mateixa franja horària (última hora del dia) o la distribució dels cursos més complexos en determinades zones del centre que són factors que poden dificultar la convivència i el procés d'aprenentatge.
- la **gestió del coneixement i lideratge**, és a dir, el conjunt de metodologies, pràctiques i tecnologies que faciliten la generació i intercanvi de coneixement entre els membres de la comunitat escolar i educativa així com el

desenvolupament de les competències necessàries per a compartir-lo i utilitzar-lo de la millor manera possible. En aquest sentit, l'estil docent del professorat, així com la seva capacitat de lideratge, són, per últim, altres factors fonamentals per garantir un bon clima de centre que faciliti el procés educatiu i escolar dels alumnes.

Les normes d'organització i funcionament de centre (NOFC) són una bona eina per orientar l'estructura de centre i la gestió de recursos amb finalitats convivencials, permeten el desenvolupament del PEC i faciliten l'assoliment dels objectius de centre. Les NOFC, entre altres continguts, recullen els criteris organitzatius dels centres educatius i els criteris i mecanismes pedagògics. Així mateix, han de regular aspectes relacionats amb la participació de la comunitat escolar en la vida del centre.

Norma

Què implica la gestió participativa de la norma?

La norma és l'instrument regulador de la convivència que té com a finalitat garantir els drets i els deures de tothom.

Les normes formalitzen el necessari clima de respecte, seguretat i cordialitat del centre. Es tradueixen en un seguit de drets i deures, compromisos i responsabilitats que regulen i faciliten la vida al centre.

Els centres educatius han d'elaborar les Normes d'Organització i Funcionament de Centre (NOFC) d'acord amb el que estableix el Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. Les NOFC han d'incloure unes propostes compatibles i coherents amb la normativa vigent de rang superior i adaptades a l'especificat de cada centre.

Introducció

A l'hora d'establir el marc normatiu del centre cal, en primer lloc, definir els objectius estratègics i operatius que com a centre es volen assolir. Tot seguit, cal redactar aquelles mesures que afavoreixen la consecució d'aquests objectius i decidir, si pot ser, per consens. Cal preveure la normativa necessària per al seu compliment, que ha de tenir valor educatiu i efecte dissuasori. En aquest sentit, cal no confondre les normes amb simples orientacions. Les normes han de ser poques i clares, consistents i coherents, i han d'ajudar a entendre, assumir i reconèixer els límits. Han de ser públiques i conegudes per tothom, s'han de complir sense excepcions i s'han de revisar periòdicament.

Per interioritzar les normes i vetllar pel seu compliment és important participar en la seva elaboració i debat. Per tant, quantes més persones i col·lectius diferents (alumnat, professorat, familiars, altres professionals, persones d'altres cultures, etc.) participin en aquest procés, més efectiu serà. D'altra banda, la gestió participativa d'aquestes normes comporta, a més de la implicació en la seva elaboració, el seu compliment per part de les persones afectades. El seu caràcter educatiu promou, també, l'educació per a l'assumpció de les conseqüències dels propis actes i la capacitat de plantejar-hi alternatives.

Participació

Què entenem per participació?

Participar és ser i sentir-se part d'una organització en la qual es considera part activa. La participació és una manera d'unir esforços, de generar sentiment de comunitat i de crear un ambient inclusiu.

En l'àmbit educatiu participar vol dir, sobretot, ser protagonista del propi procés educatiu. La participació educativa és el camí per avançar en processos comunitaris de treball i d'aprenentatge en xarxa, orientats a l'èxit educatiu, a l'afavoriment de la convivència i a la millora de l'entorn.

Introducció

Els centres educatius han de promoure la participació de tota la comunitat educativa i crear les condicions perquè pugui ser una realitat quotidiana en la vida del centre. Aprendre a participar, tant en la construcció dels coneixements a l'aula com en la vida del centre i de l'entorn, requereix actuacions i metodologies orientades a desenvolupar competències personals per formar persones responsables i una ciutadania compromesa i solidària.

D'altra banda, és molt clar que se n'aprèn participant; per això la participació vol estructures que la facilitin i pràctiques que hi invitin. El centre educatiu ha de guiar l'exercici dels drets vinculats a la participació de l'alumnat: a la informació, a la llibertat d'expressió, a la llibertat de reunió i d'associació.

Cal promoure estratègies que ajudin i motivin l'alumnat a participar en les activitats de l'aula, del centre i de l'entorn i cal que hi hagi coherència entre aquests tres àmbits. Les normes d'organització i funcionament dels centres han de determinar formes de participació dels alumnes que facilitin la seva presència en la vida del centre, el diàleg i la corresponsabilització, n'afavoreixin el compromís en l'activitat educativa i propiciïn la seva formació en els hàbits democràtics de convivència.

D'altra banda, la participació de les famílies en el centre educatiu és un factor determinant en l'èxit educatiu dels fills i filles. Per a tal fi, la carta de compromís educatiu és l'instrument que estableix el marc de comunicació i de participació entre el centre educatiu i la família per dur a terme una acció coherent i coordinada en el desenvolupament personal, acadèmic i social de cada infant i jove.

Així mateix, l'aplicació informàtica [Escola i Família. Junts x l'Educació](#) ofereix als centres elements de diagnosi, propostes d'actuacions i recursos per facilitar la participació de la família en els processos educatius dels fills i en el funcionament del centre.